

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱՃԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ 31րդ տարեշրջանի (1915 օգոստոս-1916 յուլիս) բաժնորգազինն է 20 ֆրանգ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 10 ֆրանգ, ԿԱՆՆԻՎ: Ամսական բաժնորգազինն է 2 ֆրանգ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 1 ֆրանգ. Նամակ կամ դրամ չի կիւլայն հասցնում.

M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԼԱ ՏԱՐԻ

ԹԻՒՆ 20

1916 ՓԵՏՐՎԱՐ 16 ԴՆ.
(2. Տ. 1916 Փետրվար 8)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կրնգունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 ամիսով կարժէ. 1 գիրագիրը 2 ամիսով:

Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadie, 17

ԲԱՑՈՒԱԾ Ե
ԲԱՃԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

“ԱՐՄԵՆԻԱ”

ԼԱ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ

(1915 ՕԳՈՍՏՈՍ — 1916 ՅՈՒԼԻՍ)

Ամբողջ 31րդ տարեշրջանի (1915 օգոստոս-1916 յուլիս) բաժնորգազինն է 20 ֆրանգ (4 տուար ամբարիկեան կամ 7 րուբլ և 50 կպկ. ռուսական) ամէն տեղի համար, ի բաց առեայ Թիւրքիայի և Պարսկաստանի, որ կը զրկուի կէս բաժնորգազնով, այսինքն ամբողջ տարեշրջանին համար 10 ֆրանգ բաժնորգազնով: Կարելի է բաժնորգազնուիլ նաեւ քանի՜ ամսի համար որ ուզուի, ամսական 2 ֆրանգ (40 սէնդ = 75 կպկ.) հաշուելով, կամ 1 ֆրանգ Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար:

Յայտնի է արդէն թէ անոնք որ «Արմենիայի Օժանդակ» արձանագրութեամբ են մեր հրատարակած Օժանդակութեան կանոնագրին համեմատ, իրաւունք կունենան Արմենիա ստանալու, քանի՜ անձի համար որ ուզեն իրենց ստացած լրագրի ծրարին մէջ գրուելով և կէս բաժնորգազնով, այսինքն ամբողջ շրջանին համար 10 ֆրանգով կամ ամսական 1 ֆրանգ, Կարելի է նաեւ Օժանդակի նշանակած բաժնորգի հասցէին ուղղակի զրկել թերթը, 1/2 ֆր. (2 1/2 տր.) բաժնորգազնով:

Մ. ՓՈՐՓՈՒԴԱԼԵԱՆ ԶԻԱՏԱԳԱՅԻՆԻՆԵՐ

	Փր. անդմ.
Ս. Հայ ղիւցազկունի մը Բ. տպագր.	40
Բ. — Է. (Սպառած)	
Ը. Թիւրքիայի Հայերէն եւ իրենց պրագիներ (Գրեց Մ. Աւետիսեան)	50
Թ. «Արմենիա» յուշարար (Ա. տարի)	1,40
Ժ. Վրէժ	20
ԺԱ. Թատա Բոցարիս	20
ԺԲ. Նմանքներ Մ. Փարբուգալեանի գրած ստանաւորներէն	15
Ժ. Մի պուշկար ճայրեցանք (Պուշկարիակ Զեղափոխութեան ծագման պատմութիւնը)	1,40
ԺԴ. Մի գաղթիք	20
Մարտիկէն գուրս զրկելու փոստի ծախսը և Է. վճարուի հրատարակողէն:	

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մարտիկի Հայ Երիտասարդաց Միութեան ներկայացումը ի նպատակ կովկասի Հայ կամաւորներին. — Նամակ Ռուսիայէն (Երեւան). — Հայերը եւ Երիտասարդ Թիւրքերը. — 20րդ դարը եւ Հայ ազգի նահատակութիւնները. — Հայա-նպատակ շարժումը Ֆրանսայի մէջ. — Ֆրանսայի Հայ կամաւորների նպատակը Սուէտացիներին. — Ռուս զօրաւանակը Թիւրքանայաստանի մէջ. — Ռուսերի գործունէութիւնը Սեւ ծովին մէջ. — Պատերազմական լուրեր. — Զանազան լուրեր. — Օրացոյց. — Ծանուցումներ:

ՄԱՐՄԵՆԻԱ ԼԱ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ
ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ
Ի ՆՊԱՍՏ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՎՈՐՆԵՐԻՆ

Մարտիկի Հայ Երիտասարդաց Միութեան հանդէս ներկայացումը որ տըր. ւեցու կիրակի օր «Վերաբար» 13) Մատիկիս սրահին մէջ, մեծ յաջողութեամբ պատկուցուեալ, ակնկալութեան առիթ:

Թէև շատ փոքրութիւն է տեղիս Հայ դադարը, բայց սրահը լցուած էր: Ուէ դասակարգի կամ սեէ կուսակցութեան պատկանող բայց Հայ անուն կրող ամէնքն ալ, բաց ի մի քանիներէ, ներկայ էին հոն անխորտիւր և համերաշխաբար, վաճառական ալ, զօրմուրն ալ, պահպանող ալ, յեղափոխական ալ, զրէթէ 400ի չափ բազմութիւն մը կար երկու սահ, որոնց մէկ մասը Ֆրանսացիներ և Ֆրանսուհիներ, հրաւիրուած կամ տոմսով գնելով եկած ինքնաբերաբար:

Հանդէսին նիւթական զուտ արդիւնքն եղած է, մեր խմացածին հաշիւով, 600 ֆրանգի չափ, ինչ որ աննախընթաց է մեր փոքրիկ դադու թին մէջ իբրեւ արդիւնք հայերէն լեզուով ներկայացման մը և կուգայ նոր ապացոյց մ'ալ աւելցնել Հայ Երիտասարդաց Միութեան վայելած ջերմ համակրութեանը Մարտիկի Հայութեան ամէն խաւերին մէջ:

Բայց նիւթականէն աւելի մեծ եղաւ բարոյական արդիւնքը, կովկասի Հայ կամաւորներին անունով և հայերէն լեզուով արուած ներկա-

յացման մը տեղիս բոլոր Հայերին համերաշխաբար և ոգևորութեամբ ներկայ գտնուիլը շատ ուրախաբեր է և սրտապնդիչ տեսարան մը կը ներկայացնէր, որ ինչպէս կերևի, լաւ տպաւորութիւն թողած է նաեւ ներկայ գտնուող Ֆրանսացի դեղարւեստներին և խմբագիրներին վրայ, այնպէս որ տեղիս Ֆրանսուհի օրաթերթերը մեծ գովեստներով հրատարակեցին Հայ Երիտասարդաց Միութեան կատարած այս հանգէս ներկայացումը և պատասաբեր նոր տոթ մը եւ այդ եղաւ Ֆրանսական ժողովրդին ճանչցնելու Հայն ու իր հայրենասիրական գործուէնութիւնը:

Դերասանութիւն ընող երիտասարդները, թէև իրենցմէ ոչ մէկը արուեստագէտ (artiste) էր, այլ ամէնքն ալ պարզ արուեստասէրներ (amateur միայն որոնք հայրենասիրական եռանդով անձնուրարար աշխատեցան «Խանութիւն արշաւանք» թատերախաղի ներկայացումը ոգևորել հանդիսականները, յաջողութեամբ հասան իրենց նպատակին և ոգևորուած բուռն ծափահարութիւններ արժանացան:

Հանդէսը բացաւ Օր. Նարդիկ Պայթնճեան, դաշնակի վրայ նշաւակելով «Բաւ փորտաւն ու Մարսէլայիս օրոնք յոռնկարս ունկրն» գրուեցան հանդիսականներէն և բուռն ծափահարութիւններով ընդունուեցան: Կարգադիր Յանձնախումբը ծագելիւմով մը նուիրելով պատուեց օրիորդին:

Թատերախաղին հրապուրիչ փայլը կաւելցնէր խմբագետ կարոն (Պետրոս Զամարեան) հայկական համազգեստ կրող իր զինեալների խմբով, որոնց ամէնքն ալ ընտրուած կտրիճ հայ երիտասարդներ կը ներկայանային. անոնք մեծ տպաւորութիւն կը գործէին թէ՛ հայ և թէ՛ ֆրանսացի հանդիսականներին վրայ և մեղ Հայերս կը թոյնուէին կը տանէին մասով խանութի լեռներն ու կիրճերը, հայ կտրիճների շահատակութիւններով զգրդուն և ոճրաւոր Քիւրտերի արիւնով ներկուած, Տ. Երուանդ Թորոսեան ասկէ ա-

ռաջ 2 անգամ ալ Մարտիկի Հայ թատերաբեմին վրայ ներկայացած և նշանաւոր հանդիսացած էր զուէշտական դերերին մէջ: Բայց այս անգամ քիւրտ ցեղապետ Մազրիկի դերը կատարած ժամանակ ցոյց տըլաւ որ ողբերգական դերերի մէջ ալ հիանալի կրնայ հանդիսանալ և դերասանական շատ յարմարութիւն ու տաղանդ ունի որ քաջալերի կը կարօտի յառաջիկան համար:

Քիւրտ Մասն (Գրիգոր Փաթթութեան) որ առաջին անգամ կը ներկայանար բեմի վրայ, շատ յաջող եղաւ իր զուէշտական դերերի մէջ և ծիծաղների հետ ծափահարութիւններ խլեց հանդիսականներէն:

Հաճի Գեղամ (Գարեգին Քիւրտեան) իր դերերին վայելուչ լրջութիւն և ի հարկին յուզում ցոյց կուտար: Իր կինը Հաճի խաթուն (Օրիորդ Օնորին Գարագաշ) և իր աղջիկը Զարման (Օրիորդ Հայկանայր Փարթուգալեան) հանդիսականներէն ջերմ ծափեր և կարգադիր յանձնարարէն փունջեր ստանալու արժանացան: «Խանութիւն արշաւանք»-էն վերջը ներկայացուեցաւ նաեւ կարճ զուէշտ մը, «Վիւրի ճաշարանի սպասաւորը»:

Դրէթէ ընդհանրապէս ամէն դերասաններն ալ լաւ էին իրենց դերերի մէջ, թէև իրենցմէ ոչ մին արհեստով դերասան էր: Ինչ որ պատիւ կը բերէ իրենց խմբի կառավարիչ (régisseur) Տ. Արշակ Թորոսեանին:

Հանդէսին փայլը աւելցնելու շատ նպատակեցին նաեւ ֆրանսացի երգչուհիներն որոնց ունեւր Մարտիկի թատերաբեմին և նուազահանգէսներին առաջնակարգ երգիչներն են և եկած էին իրենց նպատակը նուիրել Հայերի հայրենասիրական գումարումին, իրենց հիանալի ձայնով զմայլեցնելով ունկնդիրներն որոնք ծափահարութիւններով կրկնութիւններ ընել տուին: Ֆրանսացիների այս պատուաբեր զօրմակցութիւնը արդիւնքն եղած է մասնաւորապէս կարգադիր Յանձնախմբի անդամներէն Տ. Վահագն Յ. Սահաթեանին:

Այս հանդէսներկայացումի փայ-
լուն յաջողութեան համար մեր ջերմ
շնորհատումները հայ երիտասար-
դաց Միութեան, ինչպէս նաև գերա-
նանական խմբին ու հանդէսի կար-
գադիր Յանձնախմբին որի բոլոր
անդամներն ալ մեծ եռանդով աշխա-
տած են կովկասի Հայ կամաւորնե-
րին ի նպաստ այս ձեռնարկը Մար-
տէլի պէս փոքրամիջ հայ գաղութի
մը մէջ, շնայելով գաղաւթութեան
ընդհանրական փայլուն և
արդիւնաւոր կերպով զուխ հա-
նելու:

Մ. ֆ.

ՆԱՄԱԿ ՌՈՒՍՍԻԱԿԱՆ

Երևան, 7 20 յնվր. 1916

Տեղիս փառապանքներու գրու-
թիւնը եթէ երբեք չառ նախանձե-
լի չէ, բայց կարելի է ենթադրել որ
տակաւ պիտի լաւանայ և իրաւասու
թիւններու սահմանները պիտի ճշ-
դորոշուին, երբ մենք պիտի կրնանք
ալ աւելի չհշտել մեր գոյութիւնն
ու մեր կենսունակութիւնը, քանի որ
մեր գոյութիւնը մոռացողներու կող-
քին կան այնպիսիներ ալ, որոնք
միտմամբ ինչ ունին կասկածելու
մեր գործունէութեան վրայ: Կաս-
կածները քիչ քիչ կը փարատին:

Այստեղի «Արևմտահայ փառա-
պանքներու ժամանակագրութիւն»
է ամբողջ կովկասի մէջ և պէտք է
ըսել որ իր դերին մէջ կը գտնուի
ըստ կարելոյն կը մնայ մեզի հա-
մար նման մարմիններ ստեղծել այլ
կէտերու վրայ, որպէսզի կրնանք ու-
ժեղանալ ու լայնանալ:

Այստեղի գաղթականներու զըզ-
րոցի աշակերտներու թիւը շուտով
1.000ը անցնելու է:

Գաղթական հայ մը

ՀԱՅԵՐԸ ԵՒ ԵՐԻՏՐԱՍՏՐԻ ԹԻՒՐԵՐԵՐԸ

(Եար. 28րդ Թուէն եւ վերջ)

Էրզրումի համաժողովը բացորո-
շապէս կը մերժէ այս առաջարկու-
թիւնները և իր կողմէ խորհուրդ
կուտայ Երիտասարդ-Թիւրքերին
շնորհալի եւրոպական իրարանցումի
հոսանքին մէջ, խիստ վտանգաւոր
արկածախնդրութիւն մը միայն լի-
նելով այդ որ Թիւրքերին գէպի
կորուստ պիտի տանէր:

Երիտասարդ-Թիւրքերը ընդգի-
մացան:

Այս մատուցութիւն մ'է, կը պուայ
կ-պօլսի պատուիրակներէ մին, Պու-
խարէտին-Շաքիր. «Այսպիսի ճշգ-
նաժամային վայրկեան մը մէջ դուք
Ռուսերին կողմը կը բռնէք, կը
մերժէք պաշտպանել կառավարու-
թիւնը և կը մոռնաք Թէ անոր ինքն-
կալութիւնը կը վայելէք դուք»:

Հայերը հաստատ կը մնան իրենց
որոշումներին մէջ:

Երիտասարդ-Թիւրքերը ռուսե-

թիւրք պատերազմի սկսելէն առաջ
վերստին կը փորձեն ձեռք բերել
Հայերի օգնութիւնը: Այնուհետեւ
վերսկսին իրենց բանակցութիւննե-
րը աւելի համեստ առաջարկներով
և այս անգամ իւրաքանչիւր վիճա-
թի հայ ներկայացուցիչներէ հետ:

Վանի մէջ, բանակցութիւնները
վարած են կառավարիչ Թաքսիմ
պէյ և Նաճի պէյ: Մուշի մէջ՝ Ուէր-
վէթ պէյ և Խոխան պէյ — այս վեր-
ջինը կը գտնուի Ռուսիայի պատե-
րազմական գերիներին մէջ — Էրզ-
րումի մէջ՝ Նոյն Թաքսիմ պէյը և
ուրիշներ:

Կովկասահայերի ապստամբու-
թեան խնդիրը այս անգամ ջնջուած
է: Այնուհետեւ կառավարկեն «փոքրիկ
զինուորութիւն» մ'ընել, միանալ կով-
կասի Թաքսիմի ապստամբու-
թեան, այս վերջինը Երիտասարդ-
Թիւրքերին համար անվիճելի լի-
նելով:

Հայերը, այս անգամ ալ կը մեր-
ժեն նոյնպէս:

Պատերազմի յաղաթարուելուն
հայ զինուորները կերթան իրենց
գործողութիւնը ծառայել, բայց
բացորոշապէս կը մերժեն հրոսա-
խումբեր կազմել:

Ընդհանրապէս, մինչև 1914ի վեր-
ջը, կացութիւնը հանդարտ էր Հա-
յաստանի մէջ:

Սակայն թիւրք զօրքերի կրպժ
ահագին պարտութեան վրէժը Հա-
յերէն լուծեցին: Թիւրքերը մաս-
նաւորապէս զայրացած էին, որով-
հետեւ կովկասի Հայերը կազմած էին
կառավարների լեգէոններ որոնց կը
դեկավարէին հայ ազատական շար-
ժումի պետերը, ինչպէս Անդրանիկ
և ուրիշներ:

Ասկէ վերջ կսկսի հայ զօրքերի,
զինայրների (gendarme) և միւս զին-
ւորականների խմբովին զինաթա-
փութիւնը: Այս զինաթափուած հայ
զինուորներէն կազմեցին հազարաւոր
անձեր խուճեր, ծանր աշխատանք-
ների համար. զանոնք զրկեցին զա-
նազան երկրամասեր, Կամուրջներ
շինելու, խրամներ փորելու և ամ-
րութիւնների մէջ աշխատելու հա-
մար:

Միևնոյն ժամանակ սկսան Թիւր-
քերը խմբովին կոտորածներ ընել:

Առաջին զոհերը ինկան Տիարպէ-
քերի, Էրզրումի և Պիթլիքի մէջ: Կո-
տորեցին խմբովին հայ զինուորները,
կիները և տղայները, թէ՛ քաղաք-
ների և թէ՛ գիւղերի մէջ: Անցած
յունվար ամսի վերջը կոտորածները
կը տարածուին ամենուրեք Հայաս-
տանի մէջ:

Թիւրքական վայրագութիւնները
անհատաւոր աստիճանների կը հա-
նին:

Հայ գիւղացիների արուները, 12
տարեկանէն սկսած, դուրս կը հան-
ւին իրենց գիւղերէն և հրացանի
կը բռնուին խմբովին, կիները և տը-
ղայները աչքին առնել:

Հայերի ապստամբութեան առա-

ջին շարժումը եղաւ փետրվարի
սկիզբը «Գոմա»ի մէջ ուր հասան 70
թիւրք զինայրներ հրաման ունենա-
լով կոտորելու տեղացի նշանաւոր-
ների որոնց մէջ Ռաբէնը և Կորիւ-
նը: Հայերը առաջուց իմանալով այս
որոշումը, խոյացան անոնց վրայ և
կոտորեցին բոլորը: Գերի բռնեցին
նոյնպէս այդ երկրամասի պետը որի
մօտ գտան Մուշի կառավարչէն գըր-
ւած հետեւեալ հրամանը. «Իրագոր-
ծել բերանացի տրուած որոշումը»:

Միևնոյն օր հայ երեւելիները քաշ-
ւեցան լեռները ուր խմբուեցան
նոյնպէս Մուշի զինուած երիտա-
սարդները:

Թիւրքերը, թուով 2000 հոգի,
Մէհմետ էֆէնդիի հրամանատարու-
թեամբ կը յարձակին Հայերին վը-
րայ, բայց այս վերջիններ զանաւր
կոշնացնեն նոյնպէս:

Այսպէս սկսաւ ապստամբութիւնը
Հայաստանի մէջ:

Կոտորածութիւնը տեսնելով որ
ապստամբութիւնը կը տարածուի,
կը վերսկսի բանակցութիւնները,
խոտանալով գաղութները Հայերի զի-
նաթափումը և անոնց տեղահանու-
թիւնը և կը հրամարի Սասունը
ընալնիւր ծրարէն: Կը կազմուի
քննիչ յանձնաժողով մը որին կը
մասնակցին Խոստ փաշա, Պոլաթի
գալմապաւը, Մուշի զինուորական
ստեանի նախագահը և իւր Հայ,
օսմանեան խորհրդարանի երեսփո-
խան Վահան փափագեան:

Քննիչ յանձնաժողովը կը հաստա-
տէ որ զինայրներն են պատճառ ե-
ղած հայերի թաւաճումը: Թիւրք
ներին և կառավարութիւնը կը խոս-
տանայ վերջ տալ վրիժառութիւն-
ներին:

Կ-պօլսէն Թալէաթ պէյ կը հե-
ռագրէ հանգիստ ձգել հայ ներկա-
յացուցիչները:

Հանդարտութիւնը կը վերահաս-
տատուի առժամապէս, բայց մայիս
ամսին Թիւրքերը կը փորձեն թա-
փանցել Սասուն և միաժամանակ
անպատեհի կերպով կը վերսկսին
կոտորածները խորքերի, Էրզրու-
մի և Տիարպէքերի մէջ:

Հայերը յիտ կը մղեն Թիւրքերը
և գիւղերը կը բռնեն Մուշ քաղաքին
շուրջ ուր Թիւրք զօրքերի մեծ թիւ
մը կեղբուհացած էր նոյն վայրկեա-
նին:

Գործերը այս վիճակին մէջ էին
երբ Թիւրքերը մեծ ջարդեր կատա-
րեցին Մուշի մէջ: Ընակիչների կէտը
կոտորուեցան և միւս կէտը վտար-
ւեցան քաղաքէն:

Հայեր չգիտէին որ նոյն րոպէին
ռուս զօրքեր Մուշէն 2-3 ժամ մի-
այն հեռու կը գտնուէին:

Եւ կոտորածները կը տարածուէին
ամբողջ Մուշի դաշտին մէջ: Այն
Հայեր որ կըրցած էին քաշուի Սա-
սունի լեռները, իրենց տկար ոյժե-
րով քիչ մը ռազմականութեամբ յար-
ձակեցան Թիւրքերին վրայ Սասու-
նի կիճերէն և հովիտների մէջ,
մեծ վնասներ պատճառելով անոնց:

Կոտորածէ խուսափած Հայերէն
մաս մը ճեղքեցին Թիւրքերի դիմը
և հասան վան որ արդէն գրաւուած
էր ռուս զինուորներէն:

Հայ զոհերի թիւը շատ է:
Միայն Մուշի մէջ 15.000 հայե-
րէն 200 միացած կայ: Մուշի դաշ-
տին 59.000 ընակիչներէն հազիւ
9.000 հոգի ազատուած են:

Խմբագրութիւն Գրքարար

20րդ ԴԱՐՈՒՆԻ ՀԱՅ ԱԶԳԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Եւ դու, ազգայնոց, քեզ պէտք է սովորել
Մի անգամ Թալիւլ արիւն յորդաւատ,
Քանց կեանք ըստըկի յախտեան տանել,
Քանց արիւն վոճել ամէն օր կամ-կամ»
Գամառ-Քամիպալ

Արդեօք դեռ չէ՞ հասել այն րոպէն,
որ գործերից ի վեր լուսն ու մօնը վկայ
եղող պատմական Մասիսը բանայ իր բե-
րանը և արձագանգ տալ ամբողջ աշխարհին
թէ բազմաւանջ հայ ազգի յորդաւատ ա-
րեան հեղեղների ու անհամար նահատակ-
ների շնորհիւ՝ հասել է հայոց հայրենիքի
փրկութեան ժամը և արդէն ժամանակն է
վերջ տալու նրա աղետալի ու անողոք
ճակատագրին:

Այո՛, թէպէտ հայոց հին և նոր պատ-
մութիւնը լեցուն է արեան սողելով, բայց
ներկայ թուականը շատ վշտալի և դառն
տեղ է գրաւելու նրա էջերում և հայ ազգի
նորոգ ու բազմաշարժար նահատակութիւն-
ները այդ բոլորի ցրացուցիչն են հանդի-
սանում: Հին օրերը նորոգում և նո-
րերը գրեթէ դերագանցում են բարբարո-
սական արիւնահեղ ու ահաւոր ժամանակ-
ները: Այդտալի և անիմալարա համաշ-
խարհային պատերազմները նորից աւերե-
ցին ու քարոքանդ դարձրին անհամար
աներ ու երկիրներ և այդ բոլորից ամե-
նամեծ կործանումների ու վնասների են-
թարկողը ցաւատանջ հայ ազգն ու հայոց
արիւնազանգ հայրենիքն եղաւ: Հազարա-
ւոր անտէր որբերի ու այրիների երանքեր
ծանր սուգի ու վշտերի բեռը շարկած՝
հայրական ու մորթաբայլ թափառեցան
Մայր-Հայրենիքի արիւնազատ սև հողերի
վրայ և ցրուեցան եղան օտար աշխարհ-
ներ՝ գութ ու սղորմութիւն հայցելու հա-
մար: Սովորաբար եղած անթիւ դժբախտ
գաղթականների դիակները գեռես շատ
տեղեր փռուած մնում են փախուստի ճա-
նապարհների եզրերը և երկրորդ բողո-
քում է նրանց համար տեղ չունենալու
մասին: Հայոց տառապեալ հայրենիքը իր
սգաւորի սև պատմութեանը հազար ու սև
քօղը զլիւն քաշած՝ իր դաւանների արեան
վրէժն է պահանջում նրանց բնաջնջող կա-
յններից, բայց նրա ձայնը դեռես մնում
է ձայն բարբառոյ յանապատի...:

Հակառակ քաղաքակիրթ համարուած
ներկայ դարին, մարդկային իրաւունքը,
արդարութիւնը և ազատութիւնը նորից
արիւնով է միայն ձեռք բերւում: Պատե-
րազմ, կոտորած, սպանութիւն, բռնաբա-
րութիւն, ցեղային բնաջնջում, եկեղեցիներ
և կործանում, սրբութիւնների ոտնաձա-
րում և մի՛ շարք նման գաղանաբարոյ
բարբարոսութիւններ — ահա՛ ժամանա-
կակից լուսաւորեալ ու քաղաքակրթուած
դարու արգասիքն ու վիժուածքը:

Հայ ազգի նախնական անձնագրէ նա-
հատական յաջորդներն ևս հետեւելով
նրանց օրինակներին և դարերով դիզուած
անէծքից ազատելու համար՝ ձեռք առին
ազգի ու հայրենեաց պաշտպանութեան
գրօշն և մի անգամ ևս ցոյց տուին ամ-
բողջ աշխարհին թէ իրանք ևս գիտեն զո-
հել իրանց կեանքը պատուով ու քաջու-
թեամբ, պաշտելի զգացումների և վսեմ

խառնակի ու հայրենիքի ազատութեան համար մղուած պայքարին մէջ Այո՛ւ, նրանք թափեցին իրանց արիւնը և յաւերժացին թէ՛ իրանց և թէ՛ մեր նախահայրց յիշատակը՝ ազգի ու հայրենիքի գոյութեան ու վերածնութեան համար:

Համարձակեալ ուրիշ սուրբ նպատակի և բարձր գաղափարի համար դժուոր քաջամարտիկ նախադասներ չիրիմեցին, որոնք հերոսաբար ընկան հայրենիքի ու ազգի պաշտպանութեան սուրբ գործին նուիրելով: Խորին երկիւղածութեամբ ծնրադրեցին նրանց աճիւնների ստալ, որոնք կրեցին Ստեփաննոսեան ու Հովհաննէսեան հաւածանքներ ու քարկծումներ, հայ ազգի ազատութեան սիրտն համար, և ասեց թէ՛ Ղուբ 20րդ դարու հայ ազգի և հայոց պատմութեան պանծալի ու անմոռանալի դրազները հանդիսացուցին և ձեր հոսած այդ արեան ու արցունքի մէջէն վաղ թէ ու՛շ պիտի ծագէ հայկական արեւն ու նրա յուսոյ արշալոյսը և յաջորդ սերունդները օրհնելով ձեր յիշատակը՝ ազատօրէն պիտի յայտնեն այդ արեան վտակներով թրջւած ու ծրած ազատութեան սերմերի թանկագին պտուղները:

Այո՛ւ, քանի որ հայ կինը կը ծնի ձեզ նման հայրուկ դաւակներ և քանի որ հայ ազգը կունենայ ձեզ նման անձնագոհ հերոսներ, հայրենիքը դեռ չա՛տ կապրի ու ազգութիւնը յաւիտեան չի վերջանալ:

Հանգիստ ձեր արիւնների ոտքերին, հայրենիքի նախադաս դաւակներ, ձեզ նման քաջերի գերեզմանները հայրենիքին համար պաշտելի սրբութիւններ են, օրհնուի՛՛ ձեր յիշատակը:

1 յունվարի 1916

Ռանգուն (Հնդկաստան)

Մ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՀԱՅԱՆՊԱՍՏ ՇԱՐԺՈՒՄ ՅՐԱՆՍԱԻ ՄԷՂ

Օրէնսի եպիսկոպոս Գեր. Դուշէ անցած կիրակի օր (փետր. 13) Փարիզի Մատրէնի եկեղեցին մէջ արտայայտ քարոզ մը խօսած է թիւրքերին Հայաստանի մէջ վերջերս ըրած կոտորածներին վրայ: Այս առթիւ կատարուած արարողութեան որ «Խօլը օ՛ր Թիւրք»-ի նախաձեռնութեամբ եղած է, կը նախագահէր Փարիզի արքեպիսկոպոսը կարգինալ Ամէն:

ՅՐԱՆՍԱԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՌՈՐՆԵՐԻ ՆՊԱՍՏԸ ՍՈՒԷՏՅՈՒՆՆԵՐԻՆ

Ֆրանսիայի Օտարականների Էգիդին մէջ կամուար գրուած հայ գիւնորներէն խմբագրութիւն ստացած է հետեւեալ նամակին հետ մէկտեղ 50 ֆրանկ, ղրկելու համար Գաֆիէի «Յուսաբեր» լրագրի խմբագրութեան, ի նպատակ Սուէտացի Հայ հերոսներին որոնք Թիւրք բարբարոսութեան դէմ կռուելով իրենց պատիւն ու կեանք պահպանելէ յետոյ ֆրանսական մարտական մը օգնութեամբ շնորհով ազատուած եւ Էփիպոսի Բոր Սաիտ քաղաքը ապաստանած են այժմ:

Յիշեալ գումարը, ղրկողների փափաքին համեմատ, Գաֆիէ Բուսարբի խմբագրութեան ղրկեցինք. Cr dit Lyonnais դրամատունէն առնուած չքով մը:

Տիար Մ. Փորթոլուպեան

Մարտի 11

Այնպիսի պարագայի մը երբ մեր տարաբախտ ազգակիցներէն հարիւր հազարաւորներ իրենց դարաւոր գահիճներուն ճիւղներէն հաղիւ մաղապուրծ՝ կովկասի փոքրցներու սաղայատակներուն վրայ և

հիւղեցիներու պատերուն տակ անօթութենէ և հիւանդութիւններէ կորնչելու ենթարկուած են, մենք, Ֆրանսական բանակի հայ կամուարներս ալ, անոնց հեծեծալին հաւաքանքներուն առջև չկարենալով մեզ իրաւունք տալ մեր աւելորդ պէտքերուն յատկացնել այնպիսի լուծանք որոնք կրնային մեր թշուառ ազգակիցներէն մի քանին փրկել մահէ, անոնց ծով տառապանքին կաթիլ մը պաղպաղ բերելու անշուն յոյսով որոշեցինք մեր համեստ լուծանքով հանգանակութիւն մը բանալ մեր միջև, որուն երկու մասնաւորներու արդիւնք եղող 74 Ֆրանքն ուղարկած ենք փարիզի «Հայերուն օգնող ազգային կոմիտէին»:

Այդ առթիւ, փոր. Սայիտ ապառտանող մեր հերոս հայրենակիցներուն ալ մեր լուծանքը նուիրելու հաճոյքն ունենալու համար, կաղանդի առթիւ 50 (յիսուն) ֆր. հանգանակեցինք, զոր մանուս. փոստով մը ներփակ կուղարկենք ձեր հասցէին:

Ուղղակի Եփիպոս չկարենալ ուղարկելու համար, կը խնդրենք որ այն յիսուն ֆրանքի չնչին գումարը հաճիք ուղարկել Գահիէի «Յուսաբեր» լրագրի խմբագրութեան հասցէին մեր կողմէն խնդրելով որ զայն յատկացնեն փոր. Սայիտի հայ ազգաբաւերներու կարիքներուն:

Կանխաւ շնորհակալութիւններս յայտնելով մնաք յարգանք՝
L gion  trang reի հայ կամուարներու կողմէն՝

Լ. Պ.

ՌՈՒՍ ԶՕՐԱԲԱՆԱԿ ԹԻՒՐԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՂ

Փարիզի Temps օրաթերթի մասնաւոր թղթակիցը Պետրոգրադէն փետրվար 8ին հետագրած է հետեւեալը.

Ռուսերը կը շարունակեն հետամտել թիւրք զօրքերին Էրզրումի հիւսիսակողմը և հարաւակողմը երկու կէտերի վրայ. հիւսիսէն՝ ղէպի թորթում գետակի արեւմտակողմը, հարաւէն՝ ղէպի Արաքսի արեւմտակողմը: Այն բոլոր ճանապարհներ ուրկէ կը յառաջանան Ռուսերը, լեցուն են սպաննուած կամ սառած թիւրք զօրքերի դիակներով: Հետեւակազօրքի մի քանի գունդեր և քիւրտ տարրերի ու այրուձիի մի քանի խումբեր կը գործեն թիւրք բանակի աջ կողմին վրայ, Մանազկերտի և Ռումիա լճի ուղղութեան մէջ թիւրք հեռակազօրքի մի քանի գունդեր, հրետանիներով, կը գործեն Սև ծովի եզերքին վրայ: Վերջին լուրերին նայելով, թիւրքական Յրդ զօրաբանակի հրամանատարն է Ալաիւլ Քէրիմ փաշան:

— Ֆրանսական թերթերին մէջ կը տեսնենք այսպիսի հետագրած Պետրոգրադէն փետր. 9ին տրուած.

Մը կարծուի որ Ռուսերը երկու ամսի չափ շատ հոգ չուրտի տանին

Էրզրումի կողմը և պիտի փորձեն ուժգին հարուածներ տալու իշայնպիսի կէտերի վրայ ուր յաջողութիւններ ձեռք բերելու աւելի լուրջ հաւանականութիւններ ունին, մասնաւորապէս Միջագետքի մէջ պատերազմական գործողութիւններին մասնակցելով անզլիական զօրքերին հետ:

— Պետրոգրադէն ռուսական մեծ սպայակոյտը հետագրած է հետեւեալները.

9 փետր. — Մեր ջոկատներ Արևմտի գետակի երկրամասին (Սև ծովի եզերք) մէջ շարք մը դիրքերէ տեղահան ըրին թիւրքերը:

13 փետր. — Էրզրումի երկրամասի կռիւններին մէջ, մեր զօրքեր թոնձր ձիւնի մէջէն և 25 աստիճան ցուրտի տակ բռնի կը թափանցեն անմատչելի կիրճերի մէջ և կը շարունակեն յառաջանալ: Մի քանի տասնեակ թիւրք սպայներ և 700էն աւելի աքաբարներ դերի բռնեցինք, առինք նաև 6 թնդանօթ, միգրա. յէօններ և հրետանիի սայլեր, ռազմավթերքի պահեստ մը և ատոնց. մէ դաս՝ 1.000 ղլուխէն աւելի դուլար:

Մեր ռմբակոծութիւնը ուժգին պայթում մը յառաջ բերաւ Էրզրում բերդաքաղաքի մեկ ամրոցին մէջ:

Մեր զօրքեր թիւրքերին տեղահան ըրին խնուսի երկրամասի իրենց դիրքերէն. կռուելով դրաւեցին խոփ քաղաքը:

14 փետր. — Էրզրում բերդաքաղաքի ամրոցներէ մէկին մէջ երէկ երկկա մեր թնդանօթաձգութեամբ եղած պայթումէն յետոյ, դրաւեցինք այդ ամրոցը:

Թիւրքերին հետապնդելով մենք բռնեցինք նոր և բազմաթիւ դերիներ և առինք վեց հրանօթ (bouches   feu) և մեծ քանակութեամբ ռազմավթերք:

ՌՈՒՍԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՌՈՒԹԻՒՆԸ ՍԵՒ ԾՈՂԻՆ ՄԷՂ

Ռուսական նաւատորմի զերմաններին արգելած է ծովային հաղորդակցութիւններ հաստատել թիւրքերի և Պուլկարիայի միջև և ընդհատած է պաշարեղէնների ու մանաւանդ ամուսի փոխադրութիւնները Անատոլիի և Կ.պօլսի միջև:

Վառնի առջև Ռուսերը ականներ շարք մը գտնելով, անկէ կարգ մը անջատեցին և նոր դիրքի մը մէջ տեղաւորեցին այնպէս որ նաւահանգստին գործածութիւնը թըշնամիին համար վտանգաւոր դարձուցին:

Ռուսերը 1.500էն աւելի առաջատանաւեր ընկղմած են որոնք

պարէնաւորման կը ծառայէին: Այդ բանը թշնամիին 400 միլիոն ֆրանկէն աւելի կորուստ մը պատճառած է:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վերջին հեռագրիւնները ցոյց կուտան որ Ռուսերն արեւմտեան ռազմաճակատի գրէթէ տմէն կէտերին վրայ ուժգին յարձակումներով կը յառաջանան և թէև Գերմանները, իրենց օդակազմի զօրքեր հասած լինելով, նոյնպէս ուժգին դիմադրութիւն կընեն բայց վերջապէս կը ստիպուին տեղի տալ և նահանջել: Միայն հիւսիսային բաժնին մէջ է որ իրենց դիմադրութիւնը դեռ կը շարունակուի: Թէ՛ ռազմագիտական և թէ՛ քաղաքական տեսակէտներով շատ կարևոր գործողութիւն մ'է որ Ռուսերն յաջողեցան ընել Պուլկարիայի մէջ, դրաւելով իւսիէչքան, սրով կըրցան նաև անցնել Տիեհպեր գետի աջ ափին վրայ և Պոթմէր ու Բրֆիանցեր զօրավարների գունդերին միջև կապակցութիւնը խզել: Ռուսերին այդ կողմ ունեցած յաջողութիւնը անշուշտ Ռուսներին քաղաքականութեան վրայ ալ իր ազդեցութիւն կունենայ:

Աւստրիացիները Մօնպէնէկը օնտնելէ յետոյ, այդ ճանապարհով կը յառաջանան Ալպանիայի մէջ վիեննահէն եկած լուրերին նայելով, արդէն առած են Շքօրտան և Ալէսիօն: Իտալացիները կերելի որ վաղձնախառնահանգստին աւելի նշանակութիւն կուտան, Ալպանիայի մէջ հան համախմբած են իրենց ոյժերը, խառն փաշան, Ալպանացիների մէկ կարեւոր կուսակցութեան այդ պարագլուի որ Քառեակ Համաձայնութեան կուսակից է, միացած է իտալացիներին հետ, 20.000ի չափ զինւած Ալպանացիների զուլին անցած:

— Ֆրանսական զօրքերի ջոկատ մը գրաւեց յունական Ֆանօ կղզին որ կը գտնուի Գօրֆուլաօնաի ծովային ճանապարհին վրայ:

— Միգիլէնէն ստացուած տեղեկութիւններին նայելով, Ֆրանսական օդանաւորները տարմիջ մը փետրվ. 8ին ռմբակոծեցին Զմիւռը, Յայաւի չէ այդ ռմբակոծութեան արդիւնքը:

Կըսուի թէ թիւրք կառավարութիւնը իր զօրքերի մէկ կարևոր մասը փոխադրել է Էրզրումի կողմը որով գժուարացել է այժմ իր մասնակցութիւնը Սալոնիկի վրայ յարձակման:

Անգլիական արշաւախումբը որ Պաղատաին բաւական մօտեցած էր, բայց իր թուական նուազութեան պատճառով Սղէզիֆունի (Տիւրքիս)

մէջ թիւը զօրքերի և իրենց կուսակից Սրաբ ցեղերի մեծ բազմութեան առջև ստիպուեցաւ նահանջել Գիւղէ և Սմարա, հետզհետէ օգնաւ կան զօրքեր ստացած է: Այժմ նասրիէն մեկնելով յառաջացած է զէպի Տիգրիս գետի Շադ-Ել-Հէյ կոչուած գիւղը:

Լրագիրները դրածներին նայելով, ճամփանական 11 ընդժողկայներ հասած են Սուէզի ջրանցքը, անոր պաշտպանութեան գործակցելու համար: Ճամփոնցի ծովակալ մը այդ ընդժողկայներին հրամանատարութիւնը կընէ:

ՉԱՆՍՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆրանսիայի վարչապետ և արտաքին գործերի նախարար Տ. Պրիան փեարժար Գին փարիզէն մեկնելով զնաց իտալիա, իրեն ուղեկցեցան Տ. Տ. Լէան Պուրժուա՝ պետական նախարար, տը Մարժըրի՝ արտաքին գործերի նախարարութեան մէջ քաղաքական գործերի տեսուչ և մի քանի զինուորական պաշտօնեայներ: Ֆրանսական այդ պատուիրակութիւնը կարեւոր տեսակցութիւններ ունեցաւ իտալական կառավարութեան հետ: Իրենց չափ սիրալիր ընդունելութիւն եղաւ ոչ միայն իտալական կառավարութեան, այլ և յիշատակութեան ու ժողովրդին կողմէն: Ղնացին նաև բանակավայրը ուր տեսակցեցան իտալական զօրքաւ, նախկին ընդհանուր հրամանատար զօրավարին և թագաւորին հետ: Փետր. 13ին վերադարձան փարիզ:

Ուստի փարչապետ Տ. Կօրէ-միքիլ իր յառաջացած տարիքին և առողջական վիճակին պատճառով հրաժարական տուաւ որ Յարը ընդունեց և առաջին կարգի մասնաւոր խորհրդական անուանեց զինք:

Վարչապետ նշանակուեցաւ պետական խորհրդի տնօրէն Տ. Սիլվի-մէր որ Կօրէ-միքիլի հետ միեւնոյն կուսակցութեան կը պատկանի: Հետեւապէս վարչութեան քաղաքական նախկին փոփոխութիւն մը չկրեւր:

— Բառախառն կը հեռագրեն փետր. 2ին թէ սղոյունները կը շարունակեն ջատա կղզիին մէջ (հունանական Հնդկաստան): Մինչև այժմ ընկնելի 120.000 տուններ կործանուած են: Հարիւրաւոր կովեր խեղդուած են: Եղած վնասները մի քանի տասնեակ հազար գիւղեր կը հաշուեն: Այսօր Սըմարանդէն Բատալիա 5.00 մէդրի չափ հրկաթուղին ջուրը տարաւ:

ՕՐԱՑՈՑ

1916 Նահանջ Թուականին
Քրիստոսի (1)

Հին Տոմար	Նոր Տոմար
ԱՊՐԻԼ	ԱՊՐԻԼ
1 Ուր. Ի. օր մեծ պաշոյ:	14
2 Շր. Յիշատակ յարութեան Ղազարոս:	15
3 + Կիր. Մարգարէ (Յերեկոյին զոհեցէք: Եւս Լույս. (Rameaux):	16
4 Աւագ երկուշաբթի:	17
5 Աւագ երեքշաբթի: Յիշատակ տառն կուսանաց:	18
6 Աւագ չորեքշաբթի:	19
7 + Աւագ հինգշաբթի: Յիշատակ ընթերցաց Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի (Յերեկոյին ոտնալուսայ): Եւ Աւետու Ս. Աստուածածնի:	20
8 Աւագ ուրբաթ: Յիշատակ չարչարանաց, իտալիական և թաղման Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի:	21
9 Աւագ շաբաթ: Ճրագալոյց Չատկի (Նաւակատիք յերեկոյին):	22
10 + Կիր. ՉԱՏԻԿ. Յարութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: Եւ Լույս. (Pâques):	23
11 + Բշ. Բ. օր զատիկ: Յիշատակ մեռելոց: Լույս. ևս Jour Férié:	24
12 + Գշ. Գ. օր զատիկ:	25
13 Գշ. Գ. օր զատիկ:	26
14 Եւ. Ե. օր զատիկ: Անկատար: Տճկ. Չայր Գուրմուսար: — Տարեդարձ զահակաւորութեանս թան Մէհէմէտ Ե. կայսեր (1909 ապրիլ 14 և Հիւրէթի 1325 Բէպիւլ աւեր 7):	27
15 Ուր. Զ. օր զատիկ:	28
16 Շր. Ե. օր զատիկ: Գլխատու Յովհաննու Մկրտչի:	29
17 + Կիր. Բ. օր զատիկ: Նոր կիւրակէ կամ կրկնազատիկ:	30
ՄԱՅԻՍ	ՄԱՅԻՍ
1 Բշ. Բ. օր յինանց:	1
2 Գշ. Գ. օր յինանց:	2
3 Դշ. Դ. օր յինանց: Լույս. Գիւղ (Invention de la Croix):	3
4 Եւ. Ե. օր յինանց:	4
5 Ուր. Ի. օր յինանց:	5
6 Շր. Ե. օր յինանց: Տճկ. խըտրելէ:	6
7 + Կիր. Ե. օր յինանց: Տճկ. խարհամարան: Կանաչ կիւրակէ:	7
8 Բշ. Դ. օր յինանց:	8
9 Գշ. Դ. օր յինանց:	9
10 Դշ. Դ. օր յինանց:	10
11 Եւ. Ե. օր յինանց:	11
12 Ուր. Ի. օր յինանց:	12
13 Շր. Ե. օր յինանց:	13
ՄԱՅԻՍ	ՄԱՅԻՍ
1 + Կիր. Ի. օր յինանց: Կարմիր կիւրակէ:	14
2 Բշ. Ի. օր յինանց:	15
3 Գշ. Ի. օր յինանց:	16
4 Դշ. Ի. օր յինանց:	17
5 Եւ. Ի. օր յինանց:	18
6 Ուր. Ի. օր յինանց: — Տարեդարձ ծննդեան Նիկոլա Բ. կայսեր Ռուսիոյ (1868):	19
7 Շր. Ի. օր յինանց: — Տարեդարձ գահակալութեան Ճորճ Ե. Թագաւորին Անգլիոյ և կայսեր Հնդկաստանի (1910):	20
8 + Կիր. Ի. օր յինանց: Տճկ. Երեման սրբոյ խաչին:	21

(1) Տեառն Նախորդ ամիսներին համար Սըմէսի 26 և 27 թիւերը:

9 Բշ. Լ. օր յինանց:	22
10 Գշ. Լ. օր յինանց:	23
11 Դշ. Լ. օր յինանց:	24
12 Եւ. Լ. օր յինանց:	25
13 Ուր. Լ. օր յինանց:	26
14 Շր. Լ. օր յինանց: — Տարեդարձ թագաւորութեան Նիկոլա Բ. կայսեր Ռուսիոյ (1897):	27
15 + Կիր. Լ. օր յինանց:	28
16 Բշ. Լ. օր յինանց:	29
17 Գշ. Լ. օր յինանց:	30
18 Դշ. Լ. օր յինանց:	31
ՅՈՒՆԻՍ	ՅՈՒՆԻՍ
19 + Եւ. Ի. օր յինանց: Համարաբարձու Քրիստոսի: Վիճակ: Եւ Լույս. Համարձու (Ascension):	1
20 Ուր. Ի. օր յինանց:	2
21 Շր. Ի. օր յինանց:	3
22 + Կիր. Ի. օր յինանց: Երկրորդ ծաղկազարդ:	4
23 Բշ. Ի. օր յինանց:	5
24 Գշ. Ի. օր յինանց: — Տարեդարձ Ազգային Սահմանադրութեան Հայոց Թիւրքիոյ (1860):	6
25 Դշ. Ի. օր յինանց:	7
26 Եւ. Ի. օր յինանց: Երկնային վիճակի յիշատակ վիճակաւ ընտրութեան Մատթէոսի առաքելոյն: — Տարեդարձ թագաւորութեան Յրանց-Նոգէ Լ. կայսեր Աւստրիոյ-Հունգարիոյ (1867):	8
27 Ուր. Ի. օր յինանց:	9
28 Շր. Ի. օր յինանց:	10
29 + Կիր. Ի. օր յինանց: Հոգեգալուստ (Պէնտէկոստէ): Բարեկենդան և զիական պաշոյ: Եւ Լույս. Հոգեգալուստ (Pentecôte):	11
30 Բշ. Բ. օր Հոգեգալուստեան:	12
31 Գշ. Բ. օր Հոգեգալուստեան:	13

ՆՍԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ARMENIA ԻՏԱԼԵՐԷՆ ԱՄՍԱՅԵՐԹ

Իտալիայի Դորինո քաղաքը հրատարակուող իտալերէն Armenia լրատու տարեգրքը պահանջները արձաղանքն է, Բ. տարի 1 թիւը (15 յունիս 1916) լոյս տեսած է արդէն: Բովանդակութիւնն է հետեւեալը:

La Turcofilia — La tragedia armena
La situazione in Armenia, di G. H. Paelian — Gli orfani armeni a Tiflis, di A. S. Sarfastian. — Notiziario. — Cricor Zohrab. — Uno schizzo storico delle relazioni della Russia coll'Armenia (continuazione) del Prof. G. Tumaian. — Una profezia della contessa Aurelia e le rivendicazioni armena. — Il capo d'anno dell'«Haitugh» bozzetto di A. Aharonian. — Datemi un consiglio... di N. Vartian. — Appello all'opinione pubblica del mondo civile. — Sottoscrizione pro profughi armeni a Bengasi. — Lettere all'«Armenia» — Attraverso la stampa: La Questione Armena (continuazione e fine), dell'On. Filippo Meda. — Una lettera del generale Scerif pascia.

Illustrazioni: Cricor Zohrab. — L'attrice Hrachià. — Il comandante Hamazasp.

Այս թերթի բաժնորդագրութեան համար շատ աժան գին մը նշանակուած է տարածման նպատակով: Իտալիայի մէջ տարեկան բաժնորդագինն է 2 ֆր. եւ 50

սանդիւ, Իտալիայի դուրս 3 ֆրանգ. եւ 50 սանդիւ: Հասցէն է «Armenia» N° 72 Corso Regina Margherita Torino (Italia):

Իտալերէն Armenia-ի հրատարակութեան ձեռնարկուած լինելով հայանպաստ գաղափարների ծաւալման նպատակով Իտալիայի մէջ, որ Հայերին նպաստաւոր Քառեակ Համաձայնութեան երկիրներէ մին է եւ Արեւելեան խնդրի կարգադրութեան մէջ մեծ դեր ունի կատարելիք, յուսով ենք որ բանիմաց եւ հայրենասէր Հայեր կը փութան իրենց բաժնորդագրութեամբ քաջալերել սոյն հրատարակութիւնը: Իտալերէն չգիտող Հայերն ալ բաժնորդագրուելով կրնան նուիրել թերթը իրենց իտալացի բարեկամներին եւ ծանօթներին: Սոյն ամսաթերթի գործակալութիւնը յանձն առած է այստեղ Մարտի 15 Հայերի տասարդաց Միութիւնը. ուստի բաժնորդագրուելու զգոյնները կրնան դիմել նաեւ «Արմէնիա»-ի խմբագրութեան գրասենեակը, «Երիտասարդաց Միութեան» վարչութեան անդամներէն Տիար Եղիշ Թորոսեանին:

ՀԱՄԱՐԱՆՈՒՄԵՐ

Հասարակական-գրական շաբաթաթերթ «Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան»

Արտասահմանի համար տարեկան բաժնորդագինն է 5 րուբլ, կէս տարուանը 3 րուբլ: Հասցէն Rédaction du journal arménien «Hambavaber» TIFLIS Caucase-Russie:

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ մամուլ

Լոր դասեր, դիւրուսոյց մէթոսներով: Դիմել Զ. ԵՐԷՅԵԱՆԻ, 18, rue du Loisir.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՏ ՄԸ

Spécifique Essemը կը բուժէ արմատապէս ամէն տեսակ մորթային հիւանդութիւններ, նոյն իսկ այն մորթային հիւանդութիւնները որ հանրածանց մասնազէտներ չեն կարող բուժել: Spécifique Essem-ին գինն է 10 ֆրանգ. բայց այն ամէն հայրենակիցներ որոնք հայերէն լեզուով ուղղակի հետեւեալ հասցէին դիմեն, հարկւրին 50 զեդչ մը պիտի ստանան:

Pharmacie Lange
20, rue d'Avron PARIS (XXème)

Ամենաընտիր զորացոյցիչ դեղն է Cachets Essemը: Գինն է 4 ֆրանգ տուփը: Միեւնոյն հասցէն:

Ինչպէս ամէն լրագիրներ, Արմէնիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակելու համար. անոնք որ պէտք կունենան Արմէնիայի միջոցով մէկ մը դիմում ընելու կամ մի բան յայտարարելու պատրաստ ենք ընդունել իրենց ծանուցումներ, բայց լրագրական սովորութեան ծանուցումներէ զինքը նշանակուած են Արմէնիայի ճակատը, տառի վրայ հաշուելով. 1 երկաթագրի (զիւսագրի) համար 2 սանդիւ և 1 բոլորգրի համար 1 սանդիւ: 3 սանդիւ գրուելիք ծանուցումի դիմում վրայ 0,0/ին 10 զեդչ կը լինի. 10 և աւելի անգամներ զերեւելիք ծանուցումի դիմում վրայ 0,0/ին 30 զեդչ: Սակարկութիւն չընդունուիր:

ՏՈՐԷ — ԻՄՊՐԻՄԵՐԻ

Մ ՓՈ-ՓՈՒՅԱԼ ԵՒ ՍԵՐՈՒՅԵՐ

Հայերէն Խալաթ: Տ. Փորթուկյանի
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du M...